



Sam Nik og Michael Svennevig:

## PERSISKE ØRNE

er en dokumentarisk roman om opvækst og revolution.

Det er en fortælling, der giver indblik i livet i skyggen af den religiøse revolution i Iran i 1979, og er begyndelsen af historien, der er baseret på den mundtlige beretning om hvad der skete. Oplevet indefra - og set med et barns øjne. Det er beretningen om vold og kærlighed, men også om hvordan man overlever og bevarer troen på noget bedre. Hvordan man beholder sin medmenneskelighed og bevarer sig selv for at kunne blive ved med at tro på PERSISKE ØRNE.

201 s. 198,- kr. Forlaget Epigraf.

Udkommer til åbningen af Festivalweekend om drømme og visioner den 9.8.2014.

\*

Min livshistorie er dedikeret til *den brændte generation*.  
Både til dem der blev opslugt og fortæret af revolutionen  
og gav deres liv i troen på at det skulle blive bedre for dem der fulgte efter,  
og til de alt for få der overlevede. Men også til dem, der flygtede og som stadig  
lever i eksil rundt omkring i verden.

Sam Nik

*Mødte ham en aften. Lige der imellem sommer og efterår. Det virkede som en tilfældighed. Vi var jævnaldrende, men så forskellige ud. Han var mørk og jeg var lys. Det var manden fra Mellemøsten der begyndte at fortælle. Måske havde han ventet på at den rette ville sætte sig ved siden af ham i tusmørket og opfordre ham til at fortælle? Eller også fortalte han det til sig selv for at blødgøre noget inde i sig. Han fortalte om et land og et liv langt væk, og jeg lyttede.*

## 1. kapitel

Sætter af fra altanen, og i et kort men uendeligt øjeblik glider jeg gennem luften, og så sker det forunderlige, at i stedet for at falde ned i sandet tager vinden fat i mine vinger. Det jeg har ventet og håbet på sker. Jeg lader mig føre opefter. Højere og højere indtil jeg kan kigge ned over boligblokkene hvor vi bor. Vinden holder mig oppe. Jeg behøver næsten ikke at bevæge vingerne, for med små slag bliver jeg hængende der midt i luften. Det kilder i maven og jeg er helt let. Jeg får lyst til at le. Alt det andet er forsvundet langt nede under mig. Her kan det ikke længere nå mig. Jeg mærker det ikke mere. Mærker ikke slagene. Der er ikke længere nogen ydmygelser. Heroppe er der kun uendeligheden og så mig, der svæver højt oppe mellem skyerne - højt oppe over smerten. Kroppen er ikke længere min. I stedet for har jeg iført mig en fjerham. Er undsluppet. Så længe jeg holder mig oppe kan smerten ikke indhente mig. Her er jeg urørlig.

\*

Jeg blev født i 1966 som barn nummer to, for jeg havde i virkeligheden en storebror der blev født en måned for tidligt. Han lå i kuvøse da strømmen gik. Typisk for Iran kunne elektriciteten svigte, og så gik der et par timer før den vendte tilbage. Sygeplejersken, der havde ansvaret for min storebror, var der ikke. Så han døde af iltmangel i kuvøsen. Far var rasende og mor blev deprimeret. To år efter fik de mig, der så blev den ældste. Far sagde nogle gange.

-Det skulle have været ham - og ikke dig!

Far syntes at jeg var et utilpasset barn. Men han så mig kun tidligt om morgenen, og igen om aftenen, hvor jeg var på vej i seng og var træt og græd. Mor var uerfaren. Hun vidste ikke, hvordan hun skulle tage sig af mig. Nogle gange savnede jeg at have en storebror. En der kunne hjælpe mig. Det tænkte jeg, når jeg så andre børn søge beskyttelse hos deres ældre brødre.

Det chokerede mig, når far sagde det. Jeg følte det selv. Ikke at være den rette - den rigtige søn.

Vi boede i Vest-Tehran, i Kuje Kan. Ejendommen var i fire etager. Rundt om var der grønne plæner og bugnende frugtræer. Luften var frisk. Når jeg var ude var jeg lykkelig og glad, men oppe i lejligheden mest tavs. Jeg så fjernsyn. Så det hele. Ellers legede jeg, men havde ikke meget legetøj. En af mine legekammerater havde en flyvemaskine med rigtig motor der larmede, når propellen snurrede rundt. Jeg ønskede mig brændende sådan én, men fortalte det ikke til nogen. Var lidt bange for far. Jeg vidste, at alt det jeg ønskede mig skulle gå gennem ham. For selv om jeg spurgte mor, var det ham der afgjorde det. Hun havde ikke noget at skulle have sagt, men protesterede alligevel.

Vi manglede ikke noget. Far tjente godt. Mor behøvede ikke at arbejde, og jeg fik hvad jeg skulle have. Også en trehjulet cykel. Det var der mange der ikke havde. Når der var noget jeg ikke måtte, sagde mor bare at det var haram - forbudt, for det ville gud ikke have. Anden forklaring gav hun ikke, mens far ofte fortalte hvorfor.

En dag ude på altanen, hvor solen skinnede fra den dejligste blå himmel med skyer der bevægede sig og dannede forskellige former opdagede jeg, at skyerne pludselig lignede et stort mandeansigt med hvidt skæg og hår, med næse og mund og råbte:

-Mor, jeg så guden! Han er der. Gud er her!

Hun lo og sagde, det bare var skyer, men gav ingen anden forklaring. Det ville far have gjort.

Engang blev hun sur på mig, fordi jeg ville træde på en myre.

-Det må du ikke. Det er levende væsener. Du skal passe på dem. Du må ikke gøre andre fortræd. Heller ikke myrerne.

Det mente hun. Mor var et kærligt men naivt menneske. Hun troede på det gode i verden og så det bedste i andre. Det var grunden til at alle så godt kunne lide hende. Hun elskede sine planter. Vores lejlighed var en jungle. Hun talte med dem. Passede og plejede dem som havde det været os børn. Når hun rørte ved dem var det nærmest som kærtegn. Af og til sagde jeg drillende at hun elskede

planterne højere end os, og så kiggede hun på mig så jeg blev helt blød indeni. Alle i familien holdt af hende. Ingen havde konflikter med hende. Kun far.

Han lærte mig at danse. Han spillede musik og viste mig hvordan jeg skulle mærke rytmen og bevæge mig i takt til musikken. Mor blev sur, for det var haram. Hvis far kom hjem fra arbejde og ville have sig en øl, hentede hun modstræbende en til ham, men vaskede bagefter hænder fordi hun havde rørt noget urent.

## 2. kapitel

Vi boede mod nord op mod bjergene. Hele året kunne vi se sne på dem. Himlen var uendelig klar. Det var en ren blå farve, der senere blev smudsig af forureningen fra bilernes udstødning og røgen fra industrikvartererne. Langt senere bredte forureningen sig som en sort skygge ind over byen. Det var dengang jeg flygtede fra landet.

Iran betyder egentlig ariernes land.

Iran står for mig, før revolutionen, som et paradys. Jeg længes efter min barndom. Tingene var renere, klarere og bedre dengang. Der var også en konkret grund til det. Landet lå midt i et tørkebælte. Det var det tørreste sted på jorden. Samtidig var der bjergområder med bjergkæder i 2-6.000 meters højde med evig sne. Klimaet var forunderligt, for årtiderne var delt op med lineal. Der var præcis tre måneders forår, tre måneders sommer, tre måneders efterår og tre måneders vinter. I dag står det for mig som eventyrligt - findes et sådant land virkelig? Selv under de koldeste og strengeste vintre med temperaturer under frysepunktet kunne man stadig svømme i varme kilder. Også i Den Persiske Bugt hvor Golfstrømmen holdt vandet varmt om vinteren. Om sommeren når det var varmest, kunne man stå på ski oppe i bjergene. For årtusinder siden havde der ligget en kæmpemæssig sø, der nu var tørret væk. Jordskælv havde igennem tiden ændret landskabet. Nu var der uendelige sandørkener. Om vinteren kunne der falde mere end én meter sne. I Tehran op til en halv meter.

Som barn var jeg omgivet af bjergene. Vi blev en del af hinanden. Jeg færdedes oppe i dem, kravlede i dem, legede med sne der. Om foråret når det regnede, var der en særlig duft som jeg ikke har mødt andre steder. Duften af forår, af jord, vand og sol. Ikke bare almindeligt forår, for det persiske forår dufter anderledes. Når regnen ramte den tørre jord afgav den en særlig duft som gjorde mig glad og lykkelig og fik mig til at føle mig let.

Da jeg var fire fem år oplevede jeg hvordan store stykker is faldt ned direkte fra himlen. De mindede lidt om hagl, men var på størrelse med dueæg. Jeg legede alene udenfor, da det pludselig blev voldsomt. Vidste ikke at hvis de ramte mig i hovedet kunne jeg dø af det. En mand bragte mig i sikkerhed under et halvtag. Der skete mange skader på biler og bygninger.

Om vinteren var der sne. Selv om det var koldt og vi frøs, elskede vi at rulle os i sneen eller at kælke op og ned ad bakkerne. Himlen havde en lysende blå farve, og jeg blev glad bare af at se på den. Jeg vil ikke prale af mit land. Alle elsker deres land. Alle elsker det barndomsland de vokser op i.

## 3. kapitel

Vores underboer var rasende over de bjerge af sand som lastbilerne læssede af uden for vores ejendom og som stjal deres udsigt. Sandbjergene nåede næsten halvvejs op til vores altan på 2. sal. Sandet skulle have været fyldt i nogle støbte bassinfundamenter til en svømmehal. Men det blev aldrig til noget med den.

Jeg stod på altanen og kiggede ud over sandbjergene. Tanken om at springe ud fra altanen og lande i det bløde sand optog mig mere og mere. Jeg kendte jo sandet, havde tit leget i det, og det var så blødt så blødt.

En dag da jeg kravlede op på altankanten og klamrede mig til et rækværk i muren, fik mor øje på mig indefra lejligheden. Hun kaldte stille og roligt på mig, men jeg slap, satte af og hang så i luften midt imellem altanen og sandet. Som om jeg blev grebet midt i springet.

Jeg ramte sandet i høj fart og blev halvvejs begravet i det.

Da jeg kom fri af det kiggede jeg op på mor for at vise at jeg havde klaret det. Jeg var stolt. Men hun hverken var der eller kom ud af huset.

Senere fandt jeg ud af at mor var besvimet, da hun så mig springe ud fra altanen.

#### 4. kapitel

Det var ikke altid jeg fik lov til at komme ud at lege. Skulle være under opsyn. Enten af mor eller en anden voksen. Dengang var det irriterende men i dag forstår jeg det godt. De var bange for at der skulle ske mig noget. De ville sikre sig at de ikke mistede én søn mere.

De talte ikke om det. Men det mærkede jeg.

Nogle gange lykkedes det mig at snige mig ud. Stille åbnede jeg døren ud til opgangen og listede ud på bare tæer uden overtøj. Mange gange kunne jeg nå ned ad trappen uden at mor opdagede noget.

\*

De voksne havde mange hemmeligheder. De hviskede når de talte om politik, men det forstod jeg ikke noget af. Min kusine, der var næsten 10 år ældre, sagde engang noget som jeg forstod var meget forbudt, men ikke hvorfor det var forbudt. Vi var kommet kørende i bil, og da vi i en rundkørsel passerede en stor statue af Shahan og Shahens far, der begge var til hest, sagde hun:

-Prøv at se de to æsler, der sidder på hesten!

Alle i bilen lo, men bagefter sagde far.

-Pas på, det skal du ikke sige højt så andre hører det!

Hvorfor var det forbudt at kalde dem æsler?

#### 5. kapitel

-Jeg tror ikke på noget.

Det var det far sagde, men jeg vidste godt at han inderst inde også havde en gud, men det var en meget privat sag for ham og ikke noget han indviede andre i. Han var imod de islamiske traditioner, regler og love, der stadig dominerede under Shahan. Nogle gange gjorde han grin med det. Det var noget han gerne diskuterede. Han kunne godt lide at provokere mors familie og se det gøre dem synligt utilpasse, når det religiøse blev bragt på banen.

Det handlede om min og Abdullahs tissemand. Det gjorde det meget konkret for os, og det var meget vigtigt at forstå hvad der foregik - og hvordan udfaldet af diskussionen blev. For det var os der skulle under kniven.

-De to skal snart omskæres!

Hvem var det, der sagde det? Det kan jeg ikke huske, og måske var det slet ikke meningen at jeg skulle høre det, men jeg vidste med det samme, hvem de mente. Det var Abdullah og mig. Abdullah var 2-3 år ældre end mig. Han var nødt til det, men hvad med mig. Skulle jeg også? Det var lige inden jeg fyldte 6, og inden jeg skulle begynde i skole. Min far gjorde grin med de gamle traditioner, og sagde:

-Hvorfor skal man egentlig det? Det er jo en gammeldags og forældet tankegang, der stammer fra en tid, hvor jeres tiptip-oldeforældre var meget uhygiejniske. De havde forskellige sygdomme, men sådan er det jo ikke længere!

Vi var persere, men Mahmoudi-familien var arabere. Fordi Hr. Mahmoudi var *Seyed* var hans børn det også. Forskellen mellem at være perser og araber var et tilbagevendende stridspunkt i familien, især i min mors religiøse familie. Det benyttede min far sig af.

-Ved I ikke, at det oprindeligt er en jødisk skik? Det var jøderne, der begyndte at omskære deres drengbørn af hygiejniske grunde?

-Du er da selv muslim!

-Næe nej, jeg er for faen ikke muslim.

-Ha ha... men hvad er du så? Er du forræder og overløber?

-Jeg tror ikke på noget. Hvem siger at min søn også er muslim?

-Det er han da. Hans mor er muslim! Det er du også selv!

-Jeg er ikke muslim. Står der måske ikke i loven at man selv kan bestemme når man fylder 18 år? At man selv kan vælge sin religion?

-Jah, joh... Men det er forkert, for når han bliver så gammel vil han aldrig lade sig omskære. Det ville være helt utraditionelt. Han kommer i helvede.

Flere af de andre begyndte at tale om deres egen omskæring. Om hvor ondt det gjorde. Det gøs i mig og jeg pressede uvilkårligt lårene sammen. Både Abdullah og jeg protesterede. Men ingen interesserede sig for vores mening. Det gjorde det ikke bedre, når de voksne i forsøg på at forklare hvad det gik ud på sagde, at de ville skære vores tissemand af. Vi blev selvfølgelig skræmte. Hassan der var et år ældre og allerede omskåret, gjorde alt for at gøre det værre.

-Bare vent, det gør helvedes ondt. Det gør ondt når man tisser. Det gør ondt når man går, står og sidder og det bløder helt vildt. Bare glæd jer! De skærer det hele af, så I bare får sådan en lille én... Han viste med lillefingeren hvad der ville være tilbage.

Det var en slags indvielsesritual. En manddomsprøve vi skulle igennem - og bestå. Diskussionen bølgede frem og tilbage og fortsatte da vi kom hjem til os selv, men efter et par dage var det alligevel afgjort, for jeg hørte pludselig far sige:

-Okay, hvornår skal han så omskæres...?

Mor sagde at det skulle foregå på et hospital i den nordlige del af Tehran, tæt ved Mahmoudi-familiens store villa. Det var et rigt hospital og et af de bedste.

-... så er vi tæt på, hvis der skulle ske noget. Vi holder fest bagefter. Og så skal jeg skaffe noget stof til dig...

Åh, nej, tænkte jeg, skal jeg så rende rundt med nederdel, som en pige. Det var netop det som Hassan havde drillet allermest med.

-I skal ikke engang have underhylere på. I skal være helt nøgne. Så skal I danse rundt med hvid kjole på, ligesom piger. I bli'r så yndige!

Mor skaffede stoffet og syede nederdelen til mig. Alene tanken fik det til at vende sig i mig, men der var ikke noget at gøre.

Man skulle tro at Abdullah var den mindste, for han græd hele vejen. Min moster skældte og smældte og gav ham et drag over nakken. Lige meget hjalp det.

Jeg holdt mor i hånden. Selv om jeg var bange blev jeg forskrækket over Abdullahs opførsel. Mens min moster rasede, satte mor sig ned og forklarede mig hvad der skulle ske.

-Du bliver bedøvet. Det kan godt være at det giver et lille stik, men det hele er overstået på kort tid. Du skal være sej. En rigtig mand! Alle mænd har været igennem det. Det er ikke så slemt. Du kommer hjem bagefter.

Lidt efter kom en ung mandlig læge og tre sygeplejersker ud og tog imod os. De var helt hvidklædte og smilende. Der i hospitalsgården omgivet af hvide marmorsøjler, så det ud som om vi var trådt ind i en anden og smukkere verden, hvor alt skinnede hvidt og fredfyldt. De hvidklædte skikkelser lignede engle.

Lægen slog Abdullah med flad hånd i ansigtet og råbte:

-Nu tier du stille! Jeg gider ikke det her. Du holder kæft ellers... skærer jeg det hele af!

Da de trillede af sted med ham blev jeg ved med at høre Abdullahs skrig, der flængede den hvide stilhed. Mor begyndte at tale beroligende.

-Du er ikke som ham. Det her kan du sagtens klare. Det er ikke så slemt. Vis mig hvor stor du er. Du kan godt! De skal nok gøre deres bedste, så det ikke gør ondt. De er nogle af de dygtigste.

Vi fik saftvand, mens vi ventede på at Abdullah skulle komme tilbage. Jeg havde troet, at det ville tage lang tid.

-Nå, nu er han her!

Jeg vendte mig om og så at han havde fået en hvid T-shirt på og så den der... hvide nederdel. Hans hår var uglet og strittede. Tårerne havde lavet lange striber ned ad kinderne og han var helt rød i

hovedet. Han kom gående over mod os med stive skridt og spredte ben, mens han holdt en sygeplejerske i hånden.

-Det gør ondt. Det gør rigtig ondt. Avvvvvvvv...

Så kiggede han over på mig, uden at sige noget. Men jeg forstod alt for godt, at det var min tur nu.

En af dem kom hen og satte sig på hug ved mig. Hun kunne have været en engel. Hendes hår var sat op med et spænde, der funkede i solen. Hun var sminket. Jeg kunne se lidt af hendes bryster, når hun lænede sig frem. Jeg turde ikke kigge direkte på dem. En tanke fløj igennem hovedet på mig: Hende her ville jeg giftes med! Sådan én som hende!

Da hun tog min hånd, var jeg helt solgt.

-Er du klar? Du er ikke ligesom ham, vel?

-Nej, nej.

-Vil du samarbejde med os?

-Ja...

Hun var tydeligvis lettet.

-Nu skal du bare lægge dig ned som om du skal sove, men læg dig på ryggen.

Mit hjerte slog højt og jeg trak vejret hivende, da de langsomt begyndte at skubbe sengen af sted. Jeg nåede lige at se mor. Hun var ved at græde. Det fik mig til at begynde at snøfte. I det samme var der en af de andre sygeplejersker der sagde:

-Hvor er du dog dygtig! Hvor må din mor og far være stolte af dig. Du er virkelig en god dreng!

Det fik mig til at holde op. Jeg kiggede op på englen, der var forklædt som sygeplejerske. Hun strålede og sollyset faldt hen over hende og gjorde hende overjordisk. Var hun en rigtig engel? Var hun min engel?

Et hvidt lagen dækkede maven og nedefter, så det var umuligt at se hvad de lavede, men jeg så deres hænder. De havde plastikhandsker på. Mærkede at de vaskede og bedøvede mig. Undervejs spurgte de, for at aflede min opmærksomhed, hvor gammel jeg var og om jeg snart skulle begynde i skolen. Kunne mærke det hele, så helt bedøvet var jeg ikke. Smerten maste sig gennem kroppen og landede lige nede mellem benene. Som om et rustent søm var stukket i mig og fik det til at svie og rive i min tissemand. Jeg græd af smerte, mens de tyssede og forsøgte at trøste mig med at det allerede var ovre.

-SEE!

Lægen holdt det blodige lille stykke hud frem mod mig på en tang.

Læs mere i romanen "Persiske ørne".